

Eessõna

Eesti Vabaõhumuuseumi toimetiste teine köide sisaldab 2008. aasta teaduspäeva ettekannete põhjal kirjutatud üpris eriilmelisi kirjutisi. Omavahel ühendab neid ainult kaks põhiteemat:

- maaehitised ja maakultuur.

Hanno Talvingu artikkel annab rohkele arhiivimaterjalile ja välitööainele toetuva esmase ülevaate meie valdade ja vallamajade kujunemisest alates 1860. aastaist kuni Teise maailmasõjani. Uurimus ei keskendu ainult vallamajadele kui ehitistele, vaid käsitleb ka valdade endi arengut ja vastavat seadusandlust.

Heiki Pärdi kirjutises alevitest heidetakse põgus pilk seni vähe uuritud valdkonda meie ühiskonna ja kultuuri arengus 19.–20. sajandil. Alevite sotsiaalkultuuriline tähtsus seisnes eelkõige vahendajarollis linna ja maa vahel.

Marju Kõivupuu etnoloogiline artikkel käsitleb samuti võrdlemisi vähe uuritud teemat – meie talude ilu- ja tuluaianduse arenemist läbi ajaloo.

Elvi Nassari kirjutis puudutab Setu talu võimalikku rajamist Eesti Vabaõhumuuseumis ning kirjeldab lähemalt ühe Setu küla – Lökova saatust. Sellest külast toodi paarkümmend aastat tagasi vabaõhumuuseumi taluelamu, et see siin üles ehitada.

Elo Lutsepp annab oma käsitluses ülevaate Peispsiaäre valla, eriti Varnja küla vanausuliste asustuse kujunemisest koos siinse arhitektuuri omapära avamisega.

Kadi Karine tutvustab kahe põlise Virumaa rannaküla Andi ja Eisma arhitektuuripärandit, hinnates selle miljööväärtuslikkust.

Omaette restaureerimise alajaotuse moodustab kogumikus Joosep Metslangi kirjutis, kus vaadeldakse lähemalt kolme vana hoone taastamist-korrastamist.

Heiki Pärdi

Foreword

The second issue of the transactions of the Estonian Open Air Museum comprises quite varied writings based on the papers read at the Science Day of 2008. There are only two main subjects connecting them – rural architecture and rural culture.

Hanno Talving's article, which is based on voluminous archival and fieldwork material, gives us a primary survey of the evolution of our communes and community houses beginning from the 1860s until the Second World War. The author's research is focussed not only on community houses as buildings, but also covers the development of communes and the corresponding legislation.

Heiki Pärdi's writing concerned with boroughs provides a cursory insight into the sphere in the development of our society and culture in the 19th–20th centuries, which so far has deserved negligible interest. The socio-cultural importance of boroughs was, above all, their role of a mediator between country and town.

Marju Kõivupuu's ethnological article also deals with a topic that has not been under thorough investigation until now – the evolution of the ornamental and vegetable gardening throughout history.

Elvi Nassar in her article speaks about the possible establishment of a Setu farm at the Open Air Museum as well as describes in more detail the destiny of a Setu village – Lykova. It was from this village that a few decades ago a farm

building was transferred to the Estonian Open Air Museum to be re-erected here again.

Elo Lutsepp in her treatment gives a survey of the evolution of the Old Believers' settlement in Peipsiääre commune and particularly in Varnja village, also dwelling upon the idiosyncrasy of local architecture.

Kadi Karine introduces the architectural heritage and milieu-value of Andi and Eisma – two ancient coastal villages in Virumaa County.

The article by Joosep Metslang constitutes a specific restoration subdivision in the collection, focussing on the restoration of three old buildings.

Heiki Pärdi